

ZROZUMIENIE OFIARY

Tekst przewodni: Ap 5,9.

Zakres studium: Rdz 4,1-8; Iz 53,1-12.

Część I: Przegląd

Rytuał ofiarniczy był praktykowany przez większość ludów starożytnego Bliskiego Wschodu. W ówczesnych kulturach ofiary traktowano jak dary dla bóstw mające dostarczać bóstwu pokarmu w zamian za jego pomoc.

Jednak *Biblia* podaje zupełnie inne znaczenie rytualnych ofiar - w gruncie rzeczy zupełnie odwrotne do powszechnie przyjmowanego. Podczas gdy narody starożytnego Bliskiego Wschodu traktowały ofiary jako pionowy ruch od ludzkiego stanu do boskiej sfery, *Biblia* przedstawia ofiary jako ruch w dół od Boga do ludzi. W religiach starożytnego Bliskiego Wschodu bogowie stwarzali ludzi po to, by mieć niewolników, którzy będą im służyć i dostarczać im pokarmu. Tymczasem Bóg *Biblii* stworzył ludzi i obdarzył ich pokarmem.

W tej lekcji będziemy studiować biblijne znaczenie systemu ofiarniczego. Biblijne znaczenie składania ofiar jest osadzone w literackim kontekście, w którym praktyka ta jest opisywana. Historyczne i prawne teksty sprawozdają i opisują składanie ofiar jako rytuały, a więc podają religijne i etyczne znaczenie ofiar dla tych, którzy je składali. Z drugiej strony, prorocze i poetyckie teksty skupiają się na duchowym i proroczym znaczeniu ofiar. Wybraliśmy jeden typowy fragment z każdej kategorii: historyczne ofiary Kaina i Abela w Rdz 4 oraz profetyczną ofiarę Cierpiącego Sługi w Iz 53, aby lepiej zrozumieć znaczenie tych ofiar.

Część II: Komentarz

Religijne i etyczne znaczenie ofiar

Pierwsza bezpośrednia wzmianka o składaniu ofiar przedstawia diametralne przeciwieństwo w podejściu do tej praktyki między Kainem i Ablem. Podczas gdy Kain usiłował złożyć ofiarę wyłącznie z „plonów rolnych” (Rdz 4,3), Abel obok bezkrwawej ofiary złożył „także” czy „dodatkowo” „ofiary z pierwotnych trzody swojej” (Rdz 4,4). Tak więc ofiara Abela była zgodna z biblijnym nakazem, który wymaga oprócz ofiary z pokarmów roślinnych „dodatkowo” ofiary całopalnej ze zwierzęcia (Wj 29,39-41). Zważywszy fakt, iż „Abel był pasterzem trzód, a Kain uprawiał rolę” (Rdz 4,2), Kain, starszy brat, stanął przed problemem - aby złożyć ofiarę, potrzebował pomocy młodszego brata. Być może duma Kaina odegrała rolę w jego wyborze ofiar i dalszych jego działaniach.

Dalej biblijne sprawozdanie mówi, że „Pan wejrzał na Abela i na jego ofiarę. Ale na Kaina i na jego ofiarę nie wejrzał” (Rdz 4,4-5). Tekst biblijny nie wyjaśnia, dlaczego ofiara Abela została przyjęta, a ofiara Kaina nie. Jednak szereg wskazówek w tekście sugeruje, że:

1. Bóg zwraca uwagę przede wszystkim na tego, kto składa ofiarę, co sugeruje następujące dosłowne tłumaczenie: „Bóg przyjrzał się uważnie Ablowi, dlatego [waw] na jego ofiarę; ale nie przyjrzał się uważnie Kainowi, dlatego [waw] na jego ofiarę”. Ten przekład wskazuje, że powodem odrzucenia czy akceptacji ofiary ze strony Boga jest przede wszystkim duchowy stan osoby, a nie sama ofiara (Mi 6,7-8; Iz 1,11).

2. Podczas gdy Kain złożył „Panu” ofiarę, Abel po prostu złożył ofiarę. Słowo „Panu” nie występuje w opisie złożenia ofiary przez Abela. Podczas gdy Kain traktował swoją ofiarę jako dar dla Boga, Abel zwracał uwagę przede wszystkim na znaczenie samej ofiary i traktował ją jako dar Boga dla niego. Kain podchodził do religii jako ruchu w górę *do* Boga, Abel rozumiał ofiarę jako ruch w dół *od* Boga.

3. Podczas gdy Abel wybrał spośród *bekorot*, „pierwotnych”, najcenniejszych produktów w sezonie według prawa mojżeszowego (Wj 23,19), Kain ofiarował po prostu przypadkowe plony. Ofiara Kaina była wyrazem ludzkiego dążenia do Boga, podczas gdy ofiara Abela była wyrazem ludzkiej potrzeby Bożego zbawienia.

4. Ofiara Abela wiązała się z obietnicą mesjańskiego Baranka w Rdz 3,15, który zostanie ofiarowany dla zbawienia świata. Ofiara Kaina była pozbawionym znaczenia rytuałem. Zwróć uwagę, że podobny kontrast występuje między tym, jak ludzie usiłowali się przyodziać, a jak przyodział ich Bóg (Rdz 3,7). Adam i Ewa próbowali użyć roślin, by okryć swoją nagość, zaś Bóg okrył ich skórą zwierzęcia, co oznaczało, że musiał je ofiarować (zob. Rdz 3,21).

5. Ostatecznie brak właściwego religijnego podejścia ze strony Kaina doprowadził go do zamordowania brata. Ponieważ Kain odłączył się od Boga, utracił także więź ze swoim bratem.

Bratobójstwo ilustruje działanie grzechu. Grzech przeciwko bratu bierze się z grzechu przeciwko Bogu. Bóg wskazał powiązanie między religią a etyką, kiedy ostrzegł Kaina: „Czemu się gniewasz i czemu zasępiło się twoje oblicze? Wszak byłoby pogodne, gdybyś czynił dobrze” (Rdz 4,6-7). Wyrażenie „czynił dobrze” dotyczy przede wszystkim złożenia właściwej ofiary, którą Kain powinien był złożyć, ale odnosi się także do osobistych zmagania Kaina ze złem, zwłaszcza w kontekście więzi z jego bratem. Hebrajski czasownik *tejtib*, „czynić dobrze”, ma silne etyczne znaczenie. Ten sam czasownik został użyty przez Jeremiasza w opisie właściwych relacji „między ludźmi” (Jr 7,5).

Warto zauważyć, że w mowie do Izraelitów Jeremiasz połączył zagadnienie życia religijnego z etyką. Po wymienieniu długiej listy etycznych przestępstw (kradzieży, kłamstwa, cudzołóstwa itd.) prorok przeciwstawił się

swoim rodakom, o których Bóg powiedział: „przychodźcie i stajecie przed moim obliczem w tym domu, który jest nazwany moim imieniem” (Jr 7,10). To wezwanie jest zbieżne z wezwaniami innych proroków, którzy podkreślali fakt, iż Bóg odrzuca ofiary składane przez ludzi o takim nastawieniu. Micheasz szczególnie elokwentnie podkreśla bezwartościowość takiej religijności: „Czy Pan ma upodobanie w tysiącach baranów? (...) Oznajmiono ci, człowiecze, co jest dobre: (...) abyś wypełniał prawo, okazywał miłość bratnią i w pokorze obcował ze swoim Bogiem” (Mi 6,7-8).

Prorocze znaczenie ofiar

Jednym z najmocniejszych biblijnych fragmentów dotyczących proroczego znaczenia ofiar jest pieśń Izajasza o Cierpiącym Słudze. Ów Cierpiący Sługa jest zidentyfikowany jako ofiara, przepowiednia ofiarnej służby Jezusa Chrystusa. W rzeczy samej, centralną ideą tego fragmentu jest cierpienie i śmierć Sługi dla odkupienia ludzkości. Idea ta jest zaznaczona w ośmiu z dwunastu wersetów (Iz 53,4-8,10-12).

Idea ta występuje szczególnie intensywnie w centralnej sekcji, Iz 53,4-6, używających terminów i motywów bezpośrednio zapożyczonych z języka *Księgi Kapłańskiej*. Sługa jest porównany do branka, który ma być ofiarowany (Iz 53,7; por. Kpł 4,32; 5,6; 14,13.21 itd.). Bierny tryb, jedna z najbardziej szczególnych cech stylu *Księgi Kapłańskiej*, dominuje także w Iz 53. Jest użyty szesnaście razy w tekście, w tym dwanaście razy jako *nifal*, zgodnie z formułą kapłańskiego „deklaratywnego werdyktu” używanego zazwyczaj w powiązaniu z ofiarami. Ta religijno-kultyczna intencja jest dalej potwierdzona przez siedem odniesień do „grzechu” obejmujących wszystkie trzy techniczne terminy (*pesza*‘, *awon*, *khet*‘): „Lecz on zraniony jest za występki [*pesza*] nasze, starty za winy [*awon*] nasze. (...) Pan jego dotknął karą za winę [*awon*] nas wszystkich. (...) Sam ich winy [*awon*] poniesie. (...) On to poniósł grzech [*khet*] wielu” (Iz 53,5-6.11-12).

Szczególnie jeden werset wskazuje proces pojednania opisany w *Księdze Kapłańskiej*: „Znajomością swoją wielu usprawiedliwi sprawiedliwy sługa mój; bo nieprawości ich on sam poniesie” (Iz 53,11 BG). Słowo „znajomość” (*beda to*) wskazuje na werset 3., w którym użyte jest słowo posiadające ten sam temat - „świadomy” (*jadu’a*) - jest użyte w opisie Sługi jako męża „świadomego” niemocy. Werset ten wyjaśnia, że przez tę świadomość, tę znajomość, to doświadczenie cierpienia Sługa „usprawiedliwi”. Następne zdanie wyjaśnia działanie wskazane w czasowniku „usprawiedliwić”: „sam ich winy poniesie” (Iz 53,11). Ponosząc ich winy Sługa będzie mógł usprawiedliwić wielu. W kolejnym wersecie znowu użyte jest słowo „wielu”, co potwierdza interpretację, która czyni „wielu” obiektem czasownika „usprawiedliwi” - ponieważ Sługa „poniósł grzech wielu” (Iz 53,12).

Ten język i jego skojarzeni idej są dość dobrze znane w biblijnym kontekście, co sugeruje, że Sługa jest jak ofiara zagrzezna, która w systemie ofiarniczym ponosiła grzech, co pozwalało na usprawiedliwienie i przebaczenie ze strony Boga: „A jeżeli zechce przyprowadzić owieczkę na swoją ofiarę za grzech (...) położy swoją rękę na głowie ofiary za grzech (...). I tak dokona kapłan przebłagania za jego grzech [*khet*], który popełnił, i będzie mu odpuszczony” (Kpł 4,32-35). Silny kultyczny akcent w tym tekście podkreśla ideę, iż Cierpiący Sługa odgrywa rolę zastępczej ofiary, zajmując miejsce grzesznika i zapewniając przebaczenie.

Część III: Zastosowanie

Ofiara Boga dla twojego zbawienia. Przeczytaj Flp 2,7. Zastanów się nad wyrażeniem „wyparł się samego siebie”. Jak gotowość Boga, by stać się „niczym” wpływa na twoje więzi z bliźnimi czy bliskimi? W jakim stopniu jesteś gotowy stać się „niczym” dla dobra twoich przyjaciół i bliskich?

	MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI	KONSULTACJE ONLINE DLA NAUCZYCIELI
	<ul style="list-style-type: none">• Przewodniki- materiały uzupełniające treść „Lekcji biblijnych”.• Pytania- propozycje przebiegu zajęć i pytań do dyskusji w szkole sobotniej. www.adwent.pl dział: Studium biblijne• Materiał do „Czasu misji”: https://adwent.pl/czas-misji	<ul style="list-style-type: none">• Wspólne przygotowanie do prowadzenia najbliższego studium Biblii.• Propozycje dodatkowych zajęć.• Odpowiedzi na pytania związane z treścią studium.• Wspólnota, modlitwa <p>każdy czwartek, godz.20.00 Zoom: 856 5129 9515 Kod dostępu: Biblia</p>